

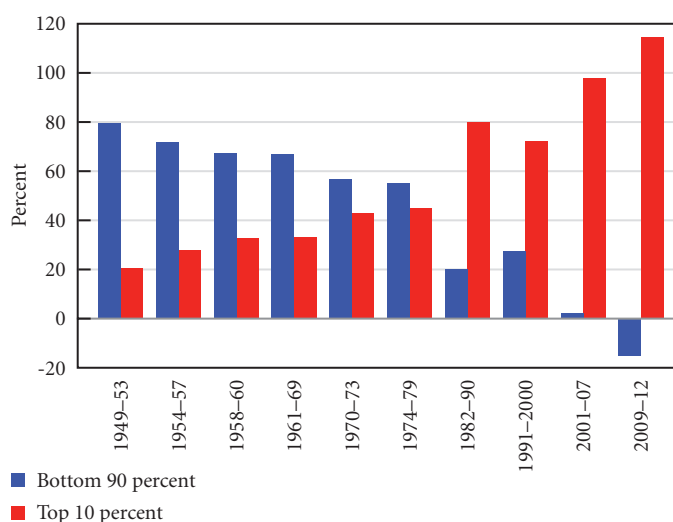
Ανάπτυξη για ποιόν;

Της Pavlina R. Tcherneva

6 Οκτωβρίου 2014

Για τη συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων στις Ηνωμένες Πολιτείες, η οικονομική ανάπτυξη είναι συνώνυμη με κάποια αφηρημένη στατιστική, αποσυνδεδεμένη τελείως από τους μισθούς τους. Αυτό φαίνεται απερίφραστα διατυπωμένο στο παρακάτω σχήμα, που δείχνει πώς η αύξηση του εισοδήματος έχει γίνει πιο άνισα καταμετρημένη με κάθε επακόλουθη οικονομική επέκταση κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου.

Distribution of Average Income Growth during Expansions

Source: Author's calculations, based on Piketty/Saez data and NBER

Κατά τη διάρκεια της οικονομικής επέκτασης της περιόδου 1949-1953, το συντριπτικό ποσοστό της αύξησης του εισοδήματος κατέληξε στην συντριπτική πλειοψηφία του λαού—στο κατώτερο 90% της κατανομής του εισοδήματος. Στη συνέχεια, το κατώτερο 90% των κερδών του μεριδίου του εισοδήματος συρρικνώνεται σταδιακά από δεκαετία σε δεκαετία. Η τάση αυτή επιταχύνεται τη δεκαετία του 1980, σε σημείο που το πλουσιότερο 10% του πληθυσμού αρχίζει να λαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης του εισοδήματος. Και από το 2009 μέχρι το 2012, ενώ η οικονομία ανακάμπτει από μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές υφέσεις στην πρόσφατη ιστορία, το 116% της αύξησης του εισοδήματος καταλήγει στο ανώτερο 10% (με το 95% των εισοδηματικών κερδών να πηγαίνει στο 1% του πληθυσμού). Αυτό το παράλογο αποτέλεσμα είναι εφικτό, επειδή το 90% του πληθυσμού είδε το πραγματικό του εισόδημα να μειώνεται κατά μέσο όρο κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ανάπτυξης.

Για όσους μένουν ασυγκίνητοι από τις εκτιμήσεις της δικαιοσύνης, έχουμε λόγο να πιστεύουμε ότι η εισοδηματική ανισότητα αποτελεί βασικό παράγοντα της χρηματοοικονομικής αστάθειας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Εν απουσία της αύξησης του εισοδήματος, το 80% των νοικοκυριών έχει αναγκαστεί να βασίζεται όλο και περισσότερο στο χρέος για να χρηματοδοτεί τις καταναλωτικές τους συνήθειες και η προκύπτουσα αύξηση στην αναλογία του χρέους των νοικοκυριών προς το εισόδημα έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Η εισοδηματική ανισότητα στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι απλά μη βιώσιμη.

Σε γενικές γραμμές, υπάρχουν δύο τρόποι για τη βελτίωση της κατανομής του εισοδήματος μέσω της πολιτικής. Ο ένας είναι με ενέργειες μέσα στο πλαίσιο των υφιστάμενων δομών και την ανακατανομή του εισοδήματος μέσω των διαφόρων συστημάτων ανακατανομής του εισοδήματος αφότου έχει αποκτηθεί το εισόδημα. Ο άλλος είναι να αλλάξει ο ίδιος ο τρόπος με τον οποίο αποκτάται το εισόδημα. Ως προς τον δεύτερο τρόπο, θα μπορούσαμε να σημειώσουμε σημαντική πρόοδο με τον επαναπροσανατολισμό του τρόπου με τον οποίο ασκούμε τις πολιτικές οικονομικής σταθεροποίησης.

Τα συμβατικά εργαλεία οικονομικής ανάκαμψης έχουν μια κοινή προσέγγιση: στοχεύουν κυρίως στην τόνωση των επενδύσεων και της ανάπτυξης, με την απασχόληση να αποτελεί απλό υποπροϊόν της όλης διαδικασίας. Και ενώ υπάρχουν διαφορές μεταξύ των αναδιανεμητικών επιπτώσεων των διαφόρων πολιτικών—νομισματική ή δημοσιονομική, φορολογικές περικοπές από τη σκοπιά της προσφοράς, τόνωση από τη μεριά της ζήτησης ή δισιώσεις για τον χρηματοπιστωτικό τομέα—η «αναπτυξιακή» προσέγγιση αυτών των πολιτικών σημαίνει ότι όλες αυτές οι εναλλακτικές επιλογές λειτουργούν μέσα από την επικρατούσα οικονομική δομή, στηρίζοντας τις ίδιες διαδικασίες που δημιουργούν μεγαλύτερη εισοδηματική ανισότητα.

Οι προσπάθειες για την αύξηση των επενδύσεων μέσω της αύξησης των κερδών των επιχειρήσεων ή της παρότρυνσης του δανεισμού με τη βελτίωση των ισολογισμών των τραπεζών αποτελούν παραδείγματα των πολιτικών από τα πάνω προς τα κάτω και οδηγούν στην αύξηση της απασχόλησης ως υποπροϊόν της όλης διαδικασίας. Οι προσπάθειες αυτές ευνοούν το κεφάλαιο έναντι της εργασίας και τα εισοδήματα των εργαζομένων με υψηλούς μισθούς έναντι αυτών των χαμηλόμισθων εργαζομένων. Με την αναπαραγωγή της κυρίαρχης συμπεριφοράς της απασχόλησης του ιδιωτικού τομέα, οι πολιτικές τόνωσης τείνουν να βοηθούν πάνω απ' όλα τους ιδιαίτερα απασχολήσιμους, τους εργαζόμενους με υψηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων, χωρίς καμία εγγύηση ότι η ζήτηση θα κατηφορίσει αρκετά χαμηλά προκειμένου να δημιουργήσει αρκετές ευκαιρίες απασχόλησης για όλα τα άτομα που είναι πρόθυμα και σε θέση να εργαστούν, ανεξάρτητα από το επίπεδο ικανοτήτων και εκπαίδευσης που διαθέτουν. Η άνεργη ανάπτυξη έχει γίνει ο κανόνας.

Σε μια αδύναμη οικονομία, οι πολιτικές δημοσιονομικής τόνωσης εξακολουθούν να είναι προτιμότερες από την ανοησία της λιτότητας, αλλά τα συμβατικά εργαλεία δεν είναι οι μόνες επιλογές. Αντί να προσπαθεί να παράγει ένα ορισμένο επίπεδο ανάπτυξης και επενδύσεων, με ό, τι συνέπειες μπορεί να έχει αυτό για την απασχόληση και την κατανομή του εισοδήματος, μια προσέγγιση από τα πάνω προς τα κάτω θα αναστρέψει αυτούς τους στόχους. Η συγκεκριμένη προσέγγιση αποτελεί υπόδειγμα δημοσιονομικής σταθεροποίησης που στοχεύει άμεσα τους άνεργους. Με την απευθείας χρηματοδότηση των ευκαιριών απασχόλησης για όλους όσοι είναι έτοιμοι και πρόθυμοι να εργαστούν, προσφέροντας θέσεις εργασίας στον δημόσιο, μη κερδοσκοπικό ή κοινωνικό επιχειρηματικό τομέα, η δημοσιονομική πολιτική προσέγγιση από τα κάτω προς τα πάνω μπορεί να διασφαλίσει πλήρη απασχόληση κατά τη διάρκεια περιόδων οικονομικής επέκτασης και ύφεσης και να βελτιώσει τα εισοδήματα για τους χαμηλόμισθους εργαζόμενους γρηγορότερα απ' ότι τα εισοδήματα για τους υψηλά αμειβόμενους εργαζόμενους. Για τη βελτίωση της κατανομής του εισοδήματος θα πρέπει να επισκευάσουμε τον μηχανισμό παραγωγής εισοδήματος για τη συντριπτική πλειοψηφία των Αμερικανών. Αυτό σημαίνει πλήρη απασχόληση, σταθερούς και αξιοπρεπείς μισθούς και τα εισοδήματα να αυξάνονται ανάλογα με την παραγωγικότητα. Οι μεταβολές στο δίκτυ ασφαλείας προκειμένου να δοθούν ευκαιρίες απασχόλησης σε όσους επιθυμούν ένα βιώσιμο μισθό σε συνεχή βάση αποτελεί βασικό μέρος μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής.

Η Pavlina R. Tcherneva είναι ερευνήτρια στο Levy Economics Institute και επίκουρος καθηγήτρια οικονομικών στο Bard College. Copyright © 2014 Levy Economics Institute of Bard College